

Redogörelse till riksdagen 2020/21:RS3

Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska delegationens arbete under 2020

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

Riksdagsstyrelsen överlämnar härmed i enlighet med 10 § lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen redogörelsen för verksamheten för 2020 från den svenska delegationen till Interparlamentariska unionen till riksdagen.

I redogörelsen redovisas verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska IPU-delegationens arbete under 2020.

Stockholm den 22 februari 2021

På riksdagsstyrelsens vägnar

Andreas Norlén

Ingvar Mattson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Norlén, ordförande, Annelie Karlsson (S), Tobias Billström (M), Erik Ezelius (S), Hans Wallmark (M), Mattias Karlsson i Norrhult (SD), Annika Hirvonen (MP), Anders W Jonsson (C), Hanna Gunnarsson (V), Jessika Roswall (M) och Julia Kronlid (SD).

Bakgrund

Ordförandena för den svenska delegationen till IPU respektive PA-UfM-delegationen framförde i en skrivelse till riksdagsstyrelsen den 8 april 2011 (dnr 049-2548) önskemål om att den årliga redogörelsen för delegationernas verksamhet skulle lämnas till kammaren i stället för som tidigare till riksdagsstyrelsen. Syftet var att ytterligare synliggöra verksamheten.

I utredningen Riksdagens internationella verksamhet (2010/11:URF1) framfördes att det är angeläget att det internationella engagemanget i högre grad integreras med riksdagens övriga verksamhet. En debatt i kammaren ger ledamöterna möjlighet att sprida kunskap och information till varandra och till allmänheten.

Riksdagsstyrelsen beslutade 2012 att överlämna redogörelserna till riksdagen. Ärendena bereddes av utrikesutskottet, och det hölls debatt i kammaren. I översynen av riksdagsordningen (2012/13:URF3) som gjordes av en kommitté under ledning av talmannen föreslogs att denna försöksverksamhet skulle fortsätta eftersom den kan ge underlag för fortsatta överväganden. Riksdagsstyrelsen förklarade sig i framställningen Översyn av riksdagsordningen (framst. 2013/14:RS3) dela kommitténs uppfattning.

Sammanfattning

Interparlamentariska unionen har numera 179 nationella parlament som medlemmar. Frågor i fokus under 2020 har bland annat varit hur den världsomfattande pandemin påverkat nationella parlaments arbetssätt, demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättsstatens principer. Vidare har dialogen fortsatt om hur nationella parlament kan underlätta implementeringen av FN:s globala hållbarhetsmål, särskilt hur rätten till utbildning och sjukvård kan främja utvecklingsarbetet.

Ett par dagar efter den världsomfattande nedstängningen i mars av parlament och samhällen inledde unionen en omfattande informationskampanj, ”Parlament i en tid av pandemi”, som jämförde hur olika parlament hanterat krisen och förde fram goda exempel från runt om i världen. Under kampanjen har unionen tagit fram en rad vägledningar och informationsblad. IPU-sekretariatet i Genève utvecklade bland annat dessa resurser för kampanjen:

- en sammanställning land för land av hur olika parlament hanterar krisen när det gäller hälsoåtgärder, lagstiftning, kontrollmakten, ny teknik och innovationer
- en vägledning med frågor och svar om verktyg och teknik för distansarbete, digitala möten samt digitala arbetssätt för parlament
- en vägledning för hur parlament kan säkerställa att regeringens åtgärder i covid-19-krisen tar hänsyn till jämställdhetssträvanden
- en vägledning för hur parlament kan säkerställa att regeringens åtgärder i covid-19-krisen tar hänsyn till mänskliga rättigheter
- en video om hur parlament och parlamentariker har reagerat på pandemin.

Kampanjen Parlament i en tid av pandemi har fått global uppmärksamhet i medierna, också i sociala medier, med många förfrågningar om intervjuer från internationell press. Mer än 100 parlament svarade på IPU:s upprop till handling, och webbplatsen fick en ökning på mellan 40 och 50 procent i trafik under pandemiperioden.

Förutom att samla mycket av god praxis underlättade IPU:s centrum för innovation i parlamentet många utbyten mellan ledamöter om distansarbete och tekniska lösningar.

IPU samarbetade också med Världshälsoorganisationen (WHO) och FN:s kontor för katastrofriskreducering (United Nations Office for Disaster Risk Reduction, UNDRR) för en serie webinarier mellan experter och parlamentariker som involverade hundratals deltagare.

IPU håller också på att färdigställa ett policypapper för parlamentsledamöter med titeln Gröna tillvägagångssätt för återhämtning efter covid-19, i samarbete med FN:s miljöprogram (Unep). Unionens generalsekreterare presenterade slutsatser från dessa ansträngningar vid sessionen ”Att uppnå en grön och inkluderande återhämtning efter covid-19” som hölls vid det virtuella globala

parlamentariska forumet 2020 vid Världsbankens och Internationella valutafondens årliga möten den 14 oktober 2020.

Det har vidare rått stor enighet om att organisationen trots pandemin ska fortsätta att vara aktiv på nätet bland styrelsemedlemmarna och tillika parlamentarikerna i IPU:s verkställande utskott och i dess underkommitté för finansfrågor, som leds av delegationens ordförande Cecilia Widegren (M). Widegren valdes in i det verkställande utskottet (exekutivkommittén) under unionens 141:a församling i oktober 2019 i Belgrad och det är nu för sjätte gången som en svensk ledamot sitter i det verkställande utskottet. Vidare valdes Widegren i juni till ordförande i underkommittén för finansfrågor, där hon sedan har lett arbetet med att presentera IPU:s finansiella resultat för 2019 och med att förbereda budgeten för 2021. Under det styrande rådets session den 1–4 november antogs sedan organisationens budget efter en detaljerad föredragning av Widegren för organisationens medlemsparlament. Detta budgetutkast hade då förberetts under fyra möten i underkommittén för finansfrågor. Det är för övrigt för andra gången i organisationens historia som denna kommitté leds av en svensk ledamot. Widegren välkomnade särskilt att budgeten antogs enhälligt efter en inledningsvis hård och polariserad debatt i IPU:s verkställande utskott med förslag om att minska stödet till utskottet för parlamentarikers mänskliga rättigheter. På svenskt initiativ och med bland annat starkt stöd från övriga ledamöter från 12-plus-gruppen (47 västeuropeiska länder där Sverige och de nordiska länderna deltar) i det verkställande utskottet utökades sedan i stället anslagen för IPU:s arbete med mänskliga rättigheter i den slutliga och antagna budgeten. Det verkställande utskottet sammanträdde vid sex tillfällen (och som tidigare redan har nämnts sammanträdde dess underkommitté för finansfrågor vid fyra tillfällen under 2020).

Till följd av pandemin och helt i enlighet med direktiv från dess verkställande utskott har IPU organiserat ett stort antal webinarier med många olika inriktningar som exempelvis värdet av multilateralism, mänskliga rättigheter, jämställdhet, parlamentariskt stöd till nedrustning, ungdomars deltagande i politiken, utbildning och mycket annat.

Vidare har mycket av organisationens reguljära arbete ställts om till digitala möten som exempelvis IPU:s styrande råds session den 1–4 november, som även inkluderade rapportering av utskottet för mänskliga rättigheter för parlamentariker. Dessutom hölls den femte globala talmanskonferensen digitalt under augusti 2020 där bland annat riksdagens talman Andreas Norlén deltog.

Innan pandemin försvarade fysiska möten från mitten av mars hann också en reguljär parlamentarisk utfrågning äga rum på FN:s högkvarter i New York. 2020 års utfrågning i februari hade temat ”Utbildning som nyckel till fred och hållbar utveckling: Mot implementering av FN:s nya hållbarhetsmål 4” och bjöd på högnivådeltagande från såväl FN som IPU. På svenskt initiativ organiserades även ett gemensamt program i Washington DC i anslutning till den parlamentariska utfrågningen på FN:s högkvarter i New York med parlamentariker och tjänstemän från fem nordiska länder. Inom ramen för detta program

anordnades en rad möten i kongressen och med olika tankesmedjor, som organiserades i samarbete mellan de nordiska ambassaderna i Washington DC.

Delegationen avser att under 2021 fortsätta att arbeta aktivt för demokrati och mänskliga rättigheter, jämställdhet, internationell fred och säkerhet, hållbar utveckling och inte minst med samarbetet med FN, som fortsätter att stå högt på dagordningen.

I årsredogörelsen redovisas delegationens verksamhet 2020 och de aktiviteter som har genomförts under året.

Stockholm i februari 2021

Cecilia Widegren (M)
ordförande

Björn Sondén
tf. delegationssekreterare

Innehållsförteckning

Redogörelsens huvudsakliga innehåll.....	1
Bakgrund	2
Sammanfattning.....	3
Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen och den svenska delegationens arbete under 2020.....	7
Den svenska IPU-delegationens sammansättning och verksamhet 2020.....	7
Rapport från den parlamentariska FN-utfrågningen i New York den 17–18 februari 2020	8
Rapport från förberedelser inför Interparlamentariska unionens 142:a församling.....	10
Rapport från Interparlamentariska unionens verkställande utskott (exekutivkommittén) och dess underkommitté för finansfrågor.....	11
Rapport från IPU:s styrande råds digitala session den 1–4 november.....	15
Övriga IPU-möten och verksamhet finansierad av Braathens fond.....	17
Nordiska möten, 12-plus-möten och ett nordiskt initiativ för att koordinera valet av ny IPU-president.....	18
Bilaterala möten	18
Interparlamentariska unionens femte globala talmansmöte	19
Den internationella demokratidagen	20
FN:s 75-årsjubileum.....	21
Möten med Sida	24
Ostasienseminarier	24
Framåtblickande	26
Nyligen genomförda och kommande församlingsmöten.....	27

Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen och den svenska delegationens arbete under 2020

Interparlamentariska unionen är världens äldsta multilaterala organisation. Den grundades 1889 med syfte att arbeta för fred och mellanfolkligt samarbete. Organisationen har för närvarande 179 nationella parlament som medlemmar. I unionens uppgifter ingår att främja personliga kontakter mellan parlamentsledamöter i alla länder och att verka för de parlamentariska institutionernas utveckling. Att hjälpa till med att bygga upp demokratiska funktioner och fungerande parlament är en ständigt växande del av unionens verksamhet.

Den svenska IPU-delegationens sammansättning och verksamhet 2020

Den svenska delegationen utses av talmannen efter samråd med gruppledarna. Delegationen har under mandatperioden 2018–2022 följande sammansättning: ordförande Cecilia Widegren (M), vice ordförande Teres Lindberg (S), Olle Thorell (S), Ulrika Heindorff (M) och Mattias Karlsson i Norrhult (SD).

Den 7 november 2019 meddelade emellertid Olle Thorell (S) att han avsåg sig sitt uppdrag inom delegationen. Socialdemokraterna nominerade Dag Larsson (S) som hans ersättare. Talmannen godkände denna nominering den 28 januari 2020. Vidare avsåg sig den 10 september 2020 Teres Lindberg (S) sitt uppdrag som delegationens vice ordförande och ersattes i denna roll av Dag Larsson (S). Socialdemokraterna nominerade därtill Eva Lindh (S) till att ingå i delegationen. Talmannen godkände sedan formellt delegationens nya sammansättning den 29 september 2020. Ytterligare en förändring i delegationens sammansättning skedde när Mats Sander (M) nominerades av Moderaterna för att ersätta Ulrika Heindorff under hennes föräldraledighet. Talmannen fattade sedan ett formellt beslut om delegationens nya sammansättning i enlighet med denna nominering från den moderata partigruppen den 24 november. Efter denna sista förändring den 24 november genom talmannens beslut hade delegationen därför följande sammansättning:

- Cecilia Widegren (M), ordförande
- Dag Larsson (S), vice ordförande
- Eva Lindh (S)
- Mats Sander (M)
- Mattias Karlsson (SD).

Under 2020 har delegationsmöten hållits vid flera tillfällen. Mötena har till stor del ägnats åt substansfrågor som exempelvis aktuella resolutionsförslag eller ändringsförslag i deklarationer inom organisationen och förberedelser

inför IPU:s parlamentariska utfrågning vid FN:s högkvarter och det efterföljande gemensamma nordiska besöket i Washington DC, som samordnades av den svenska delegationen. Vidare ägde omfattande förberedelser rum inför den planerade vårförsamlingen i Genève den 15–20 april 2020, som emellertid senare ställdes in. Slutligen har också delegationens deltagande i IPU:s styrande råd den 1–4 november förberetts inom ramen för dessa delegationsmöten. Delegationen har också fortsatt att arbeta på sin strategi för hela mandatperioden. Den fokuserar bland annat på att organisera kunskapsseminarier om Ostasien och även på att organisera gymnasiedagar där elever från mediegymsnasier bjuds in till riksdagen för att sammanställa en presentation om IPU:s historia, skildra organisationens främsta framgångar samt även skildra talmannens engagemang inom IPU och den nuvarande svenska delegationen och dess arbete. Bara ett Ostasienseminarium hölls emellertid fysiskt i Riksdagshuset och detta följdes sedan av tre digitala seminarier, som inte desto mindre alla väckte stort intresse från ledamöter och tjänstemän inom riksdagen. På grund av pandemin har ingen skoldag genomförts under 2020 men delegationen har redan fattat beslut om stipendier till skolor, som förväntas att delta i nästa planerade skoldag den 28 april 2021.

Den svenska delegationen utgör också styrelsen för riksdagens interparlamentariska grupp som förvaltar Stiftelsen Braathens fond. Den interparlamentariska gruppen höll även den 13 maj 2020 sitt sedvanliga årsmöte under året. Även det blev ett digitalt möte.

En stor del av arbetet inom IPU och för den svenska delegationen har följaktligen under 2020 kretsat runt den parlamentariska utfrågningen vid FN, omfattande förberedelser för IPU:s 142:a församling, Cecilia Widegrens (M) deltagande i arbetet i IPU:s verkställande utskott och dess underkommitté för finansfrågor samt slutligen det styrande rådets digitala session som ägde rum den 1–4 november. Nedan följer rapporter från dessa aktiviteter.

Rapport från den parlamentariska FN-utfrågningen i New York den 17–18 februari 2020

Den 17–18 februari deltog den svenska delegationen i den parlamentariska FN-utfrågningen i New York, som årligen arrangeras av IPU och FN i samarbete. 2020 års utfrågning hade temat ”Utbildning som nyckel till fred och hållbar utveckling – Mot implementering av FN:s nya hållbarhetsmål 4”. Huvudtalarna under konferensen var FN:s vice generalsekreterare Amina Mohammed, generalförsamlingens ordförande Tijjani Muhammad-Bande, IPU:s dåvarande president (ordförande) Gabriela Cuevas Barron och dess generalsekreterare Martin Chungong. Frågeställningar som lyftes fram var bland annat utbildningens centrala roll för att uppnå FN:s nya hållbarhetsmål, betydelsen av livslångt lärande för att bättre hantera utmaningarna på en föränderlig arbetsmarknad och behovet av att stärka offentlig finansiering för att förbättra resultaten inom utbildningssektorn. Bland paneldeltagarna fanns förutom en rad högt uppsatta tjänstemän inom FN-systemet från bland annat Unesco,

Unctad och ILO även parlamentariker från IPU:s medlemsländer, företrädare för det civila samhället och det privata näringslivet.

I den nordiska kretsen fick även delegationens ledamöter en dragning på Tysklands ständiga representation vid Förenta nationerna den 17 februari av vice FN-ambassadören Jürgen Schulz, om aktuella frågor i säkerhetsrådet där Tyskland var icke-ständig medlem 2019–2020.

Vidare träffade delegationen ambassadrådet Teresa Carlsson Szlezak vid Sveriges ständiga representation vid Förenta nationerna den 18 februari och fick en genomgång om representationens arbete med olika multilaterala utmaningar och arbetet inför FN:s 75-årsjubileum, där Sveriges FN-ambassadör är en av två samordnare som leder processen bland FN:s medlemsstater.

Slutligen ägde en rad bilaterala möten rum för delegationens ledamöter parallellt med utfrågningen, bland annat mellan Teres Lindberg (S), Jennifer McCarthy (vice generalsekreterare för Parliamentarians for Global Action, PGA) och Mónica Adame (avdelningschef för programmet för jämställdhet, likaberättigande och inkludering på PGA). Syftet med mötet var att följa upp ett evenemang som genomfördes under IPU:s 141:a församling i Belgrad under ledning av Teres Lindberg (S) i 12-plus-gruppens regi för att lyfta upp hbtqia-plus-frågorna på IPU:s dagordning. Under mötet diskuterades konkreta möjligheter till samverkan mellan den svenska delegationen/12-plus-gruppen och PGA inom ramen för framtida IPU-församlingar för att främja fortsatt dialog om hbtqia-plus-frågorna inom IPU.

På svenskt initiativ organiserades även ett gemensamt program i Washington DC med parlamentariker och tjänstemän från de fem nordiska länderna. Den svenska ambassaden i Washington stod den 19 februari värd för dragningar av olika nordiska länders diplomater bland annat om det aktuella läget i amerikansk inrikespolitik, handelsrelationerna mellan EU och USA och handelskriget mellan USA och Kina. Ledamöterna fick även dragningar av företrädare från Carnegie Endowment, Transatlantic Security Initiative och Atlantic Council.

Den 20 januari hölls överläggningar bland annat på kongressen, på det amerikanska utrikesdepartementet och med företrädare för Pentagon. Ett huvudfokus för dessa samtal var USA:s nya, mer tillbakadragna roll i det multilaterala systemet under Trumpadministrationen och faktumet att USA valde att lämna IPU redan i början av 2000-talet. Den 21 februari avslutades det gemensamma nordiska programmet med dragningar med representanter för the Polar Institute, the Wilson Center, the Alliance for Securing Democracy (ASD) och the Heritage Foundation på den finländska ambassaden i Washington DC. Avslutningsvis uppmärksammades det också att alla nordiska länder hade ett starkt deltagande under det gemensamma nordiska besöket i Washington DC, med både ledamöter och tjänstemän, vilket särskilt uppskattades av de nordiska ambassaderna i deras arbete på plats men även framöver för deras långsiktiga arbete i USA. Före resan hölls även förberedande dragningar i riksdagen för delegationen om aktuell amerikansk politik av såväl Utrikesdepartementets

Amerikaenhet (UD-AME) som företrädare för den amerikanska ambassaden i Stockholm.

Den svenska delegationen

Den svenska IPU-delegationen som deltog vid den parlamentariska FN-utfrågningen i New York (USA) den 17–18 februari och det efterföljande gemensamma nordiska besöket i Washington DC bestod av delegationens ordförande Cecilia Widegren (M), vice ordförande Teres Lindberg (S), Dag Larsson (S), Ulrika Heindorff (M), Mattias Karlsson (SD) och delegationens tillförordnade delegationssekreterare Björn Sondén samt biträdande delegationssekreterare Emelie Nilsson.

Rapport från förberedelser inför Interparlamentariska unionens 142:a församling

Under våren 2020 fortsatte den svenska delegationen sina förberedelser inför unionens 142:a församling som planerades att äga rum i Genève den 15–20 april 2020. I vanlig ordning efterfrågade delegationen inspel såväl internt inom riksdagen som externt om de båda resolutionerna som planerades att antas under församlingen. I fråga om resolutionen i det första utskottet (ständiga utskottet för fred och säkerhet) med rubriken ”Parliamentary strategies to strengthen peace and security against threats and conflicts resulting from climate-related disasters and their consequences” inhämtade delegationen inspel från Malin Mobjörk, en expert på Sipri. Mobjörk är forskare vid Sipri och specialiserad på klimatrelaterade säkerhetsrisker och kom till riksdagen för en dragning för delegationen den 29 januari. Inspelen om bland annat betydelsen av att eftersträva att, i så stor utsträckning som möjligt, använda begrepp som upplevs neutrala och universella för alla IPU:s medlemsländer integrerades sedan i den föreslagna resolutionstexten efter noggrant övervägande av delegationen. Delegationen fick sedan ytterligare inblickar i ämnet under den gemensamma dragningen den 17 februari i New York för de nordiska IPU-delegationerna av den tyske vice FN-ambassadören Jürgen Schulz. Resolutionsförslaget hade tagits fram i samarbete mellan föredragande från Tyskland (Claudia Roth), Senegal (Yoro Sow) och Sri Lanka (Mahinda Samarasinghe) och speglade en strävan, bland annat från tysk sida, att lyfta fram frågor om klimat och säkerhet inte bara inom IPU utan även inom FN, där Tyskland var icke-ständig medlem i FN:s säkerhetsråd 2018–2020. Efter dialog med de andra nordiska IPU-delegationerna delades sedan de slutliga ändringsförslagen med IPU-sekretariatet den 12 maj.

Inför resolutionsförslaget i det andra utskottet (ständiga utskottet för hållbar utveckling) med rubriken ”Mainstreaming digitalization and the circular economy to achieve the SDGs, particularly responsible consumption and production” som tagits fram av medrapportörer och parlamentariker från Belgien (Andries Gryffroy), Kenya (Patrick Mariru) och Rumänien (Silvia Monica

Dinica), fick delegationen digitala dragningar den 13 maj från såväl Miljödepartementet som Europeiska kommissionens Stockholmskontor. Efter noggrant övervägande av dessa mottagna inspel och vidare efter dialog och inspel från den finska IPU-delegationen delade sedan de finska och svenska delegationerna sina slutliga ändringsförslag gemensamt, bland annat med referenser till EU-initiativ, med IPU-sekretariatet den 15 juni. Vidare nominerades ledamöter från såväl miljö- och jordbruksutskottet som näringsutskottet den 6 februari för att delta i det första respektive andra utskottets arbete under den 142:a församlingen. Från miljö- och jordbruksutskottet nominerades Marlene Burwick (S) och från näringsutskottet Helena Antoni (M).

Slutligen inhämtade även delegationen inspel från utrikesutskottet och från professor Magnus Jerneck (specialist på parlamentarisk diplomati) vid Lunds universitet för ett IPU-utkast för en deklaration om parlamentarisk diplomati. Efter dialog i såväl den nordiska kretsen som 12-plus-kretsen delades sedan ändringsförslag med IPU-sekretariatet som avsåg att försvara principen Responsibility to Protect (R2P) i den slutgiltiga deklarationen.

Den svenska delegationen var följaktligen sammanfattningsvis mycket grundlig och aktiv i dialogen med experter och med sina nordiska och europeiska kollegor i sina förberedelser för den 142:a församlingen, som nu förväntas att äga rum den 26–30 maj 2021.

Rapport från Interparlamentariska unionens verkställande utskott (exekutivkommittén) och dess underkommitté för finansfrågor

Introduktion

Interparlamentariska unionens verkställande utskott (exekutivkommittén) höll fyra digitala möten (den 11, 18 och 26 juni och den 9 juli 2020) som en del av sin 283:e session och ytterligare två digitala möten (den 31 augusti 2020 och den 30 oktober) som en del av sin 284:e session. Mötena gjorde det möjligt att behandla både ärenden som planerats att avhandlas under den 142:a IPU-församlingen, som tidigare redan nämnts sköts upp till maj 2021, och nya frågor, inklusive hur organisationen har reagerat på och påverkats av coronapandemin. De fyra medlemmar i 12-plus-gruppen (som företräder 47 länder) som även sitter i exekutivkommittén är

- Laurence Fehlmann Rielle (Schweiz)
- Mladen Grujic (Serbien)
- IPU:s vice ordförande (med titeln president) David McGuinty (Kanada)
- Cecilia Widegren (Sverige).

Tillsammans representerar de den västeuropeiska regionen.

Denna rapport sammanfattar diskussioner och viktiga beslut som fattades under exekutivkommitténs 283:e och 284:e sessioner och i dess underkommitté för finansfrågor.

Finansiella frågor inom exekutivkommittén och rapport från dess underkommitté för finansfrågor

Som tillfällig ordförande presenterade A Abdel Aal (Egypten) rapporten från exekutivkommitténs underkommitté för finansfrågor via ett skriftligt uttalande på grund av att han själv inte hade möjlighet att delta i mötena. Han rapporterade att den externa revisorn hade lämnat ett revisionsuttalande utan några nya rekommendationer för 2019. Det kunde inte desto mindre noteras att den finansiella rapporteringen var av hög kvalitet och att IPU:s ekonomi var god. Abdel Aal rapporterade att IPU:s interna revisor R del Picchia (Frankrike) också var nöjd med organisationens finanser och det arbete som utförts av den externa revisorn. Abdel Aal instämde med dessa bedömningar och berömde IPU:s sekretariat för dess ekonomiska förvaltning av organisationens medel.

Aal rapporterade vidare att medlemsländerna hade betalat in medlemsavgifter under de första månaderna 2020 i ungefär samma utsträckning som tidigare år och att inget tydde på att organisationens finanser skulle kunna hamna på obestånd på grund av pandemin. Aal noterade därtill att helt i enlighet med IPU:s regler läggs alla besparingar relaterade till pandemin eller andra källor till rörelsekapitalfonden som står under översyn av IPU:s styrande organ. Aal var vidare försiktig med att diskutera möjliga besparingar för 2020 och påminde exekutivkommittén om att besparingar från uppskjutna eller inställda aktiviteter åtminstone delvis skulle komma att tas i anspråk av kostnader relaterade till IPU:s värdskap för digitala möten och evenemang och sekretariatets övergång till distansarbete.

Cecilia Widegren (M) valdes sedan vid underkommittén för finansfrågors första möte den 24 juni till den nya representanten för 12 plus och därefter även till ordförande för underkommittén för finansfrågor. Kommitténs övriga ledamöter är A Abdel Aal, (Egypten), P Krairiksh (Thailand), A D Mergane Kanouté (Senegal), J P Letelier (Chile) och A Saidov (Uzbekistan). Den nya underkommittén för finansfrågor under Widegrens ordförandeskap sammanträdde sammanlagt vid fyra tillfällen (den 24 juni, 17 juli, 17 september och 29 oktober). Närvaron vid dessa möten var hög och företrädare för de olika regionala grupperna inom IPU deltog alla genomgående i förberedelserna med att ta fram en ny budget för IPU för 2021 under Widegrens ledning. Arbetet i underkommittén för finansfrågor var konstruktivt och präglades av samsyn. Det blev därför möjligt att fatta beslut genom konsensus inom ramen för utskottets rekommendationer för 2021.

IPU:s budget för 2020 och 2021

Vid exekutivkommitténs möte den 11 juni 2020 rapporterade sekretariatet att IPU dittills hade sparat cirka 530 000 schweiziska franc som en följd av att evenemang ställdes in på grund av pandemin. Sekretariatet tillhandahöll senare en skriftlig sammanfattning av förväntade besparingar för 2020 på grund av pandemin och räknade med ett budgetöverskott på cirka 1 miljon schweiziska franc vid slutet av året. Det beräknade överskottet beror främst på att två

huvudförsamlingar för IPU ställts in men även på beslutet att ställa om världskonferensen för talmän till ett digitalt format. Medlemmarna i exekutivkommittén tog upp till diskussion och övervägde gemensamt möjligheten till eventuellt minskade medlemsbidrag för 2021 och diskuterade vidare hur man kan göra budgeten mer kostnadseffektiv och resultatinkriktad, inklusive genom att minska anslagen för att anställa konsulter och annan kontraktsanställd personal.

Vidare föreslogs att minska anslagen för utskottet för parlamentarikers mänskliga rättigheter, som en del av den ovan nämnda kostnadseffektiviseringen. Underkommittén för finansfrågors ordförande Cecilia Widegren (M) argumenterade starkt emot detta förslag och fick stöd för detta ställningstagande både från såväl andra 12 plus-medlemmar som av en majoritet av det verkställande utskottets medlemmar. I den antagna budgeten för 2021 ökades sedan i stället anslagen för IPU:s arbete för mänskliga rättigheter. Det fanns vidare enighet kring betydelsen av att inte höja medlemsavgifterna 2021 på grund av det svåra finansiella läget. Medlemmarna diskuterade även hur man skulle kunna öka frivilliga bidrag och exekutivkommitténs roll i detta avseende. Ordföranden Cecilia Widegren betonade särskilt att det hade ett viktigt symbolvärde att exekutivkommitténs egna medlemsparlament fullgjorde sina finansiella åtaganden gentemot IPU och även var aktiva med att uppmuntra frivilliga bidrag till organisationens arbete från sina respektive medlemsländer. Under underkommittén för finansfrågors ordförandes översyn har också IPU-sekretariatet tagit fram en uppdaterad promemoria om frivilliga bidrag till organisationen. Denna promemoria delgavs sedan av dess ordförande under såväl styrande rådets session den 1–4 november som under förmötet med 12-plus-gruppen före denna session.

Framtida möten inklusive IPU:s höstmöte 2020

Efter exekutivkommitténs första möte den 11 juni 2020 informerade Rwandas parlament IPU att det på grund av pandemin inte skulle vara möjligt för dem att stå värd för den 142:a IPU-församlingen som vid den tidpunkten planerades att hållas i oktober 2020. Parlamentet uppgav emellertid att det fortfarande var intresserat av att stå värd för en IPU-församling och erbjöd sig därför att bli värd för den församling som är planerad till den 6–10 november 2021. Förutom att Rwandas parlament erbjöd sig att stå värd för den 143:e församlingen i november 2021 i Kigali hade Marockos parlament erbjudit sig att stå värd i Marrakesh för den 142:a församlingen i mars 2021. Efter att en arbetsgrupp (där Widegren valdes till suppleant i 12 plus) tillsatts för att utreda möjligheten att hålla en digital församling under hösten 2020, beslutade det verkställande utskottet den 31 augusti om en rad åtgärder och specialregler som slutligen möjliggjorde en digital session med styrande rådet den 1–4 november. Detta möte skulle i enlighet med dessa beslut möjliggöra antagande av IPU:s budget, val av ny president (ordförande) för IPU och rapportering från utskottet för

parlamentarikers mänskliga rättigheter. (Se mer nedan i separat rapportering om IPU:s styrande råds session den 1–4 november.)

Värdlandet för 142:a församlingen, Marocko, meddelade emellertid inför exekutivkommitténs möte den 30 oktober att ett möte i Marocko skulle behöva skjutas på framtiden på grund av pandemin. Exekutivkommittén följde då ett förslag från IPU-sekretariatet att i stället att hålla den 142:a församlingen i Genève i maj eller juni 2021. Detta förslag fick också stöd under styrande rådets session den 1–4 november. De preliminära datumen för IPU:s vårförsamling i Genève 2021 fastställdes sedan till den 26–30 maj. Indonesiens parlament har därtill erbjudit sig att bli värd för den 144:e församlingen i april 2022.

Interparlamentariska unionens femte globala talmansmöte

Exekutivkommittén godkände efter mycket omfattande överläggningar rekommendationen från konferensens förberedande kommitté om att hålla det femte globala talmansmötet i två etapper: ett digitalt möte med ett reducerat program den 19 och 20 augusti 2020 och ett fysiskt möte i Wien 2021. Exekutivkommittén rekommenderade också styrande rådet att ge den befintliga förberedande kommittén för konferensen ett mandat att även förbereda för den andra fasen av det femte globala talmansmötet. Som redan tidigare nämnts förväntas omställningen till ett digitalt format leda till budgetbesparingar för 2020. Dessa besparingar förväntas dock inte helt kompensera för extra kostnader som uppstår till följd av den planerade fysiska talmanskonferensen under 2021 i Wien.

Deklarationen med anledning av FN:s 75-årsjubileum

I enlighet med önskemål från IPU kontaktade flera parlament sina respektive FN-representationer för att uppmuntra dem att föreslå ändringar i utkastet till deklARATIONEN med anledning av FN:s 75-årsjubileum. Syftet var att den skulle innehålla tydliga referenser till parlamentens roll. Cecilia Widegren (M) hade en dialog i flera steg med att företräda parlamentarikers roll i fråga om att implementera FN:s huvudfrågor med såväl Sveriges FN-ambassadör som chefen för IPU:s egna FN-representation i New York. Sveriges FN-ambassadör tillsammans med Qatars FN-ambassadör ledde arbetet inom FN med att ta fram deklARATIONEN. Den slutliga deklARATIONEN antogs av FN:s generalförsamling den 21 september 2020 och innehöll då en tydlig referens till parlamentariker för att säkerställa ett effektivt svar på gemensamma globala utmaningar.

Övriga frågor

Vidare diskuterade exekutivkommittén

- IPU-ordförandens rapport
- en konsultrapport om samarbetet med FN
- en rapport för att ytterligare stärka IPU:s arbete med transparens

- IPU:s kommunikationsstrategi
- IPU:s omställning från fysiska möten till digitala möten och aktiviteter.

Cecilia Widegren (M) framhöll i detta sammanhang särskilt vikten för IPU att fortsätta vara aktivt under pandemin och betonade särskilt i budgetarbetet behovet av att ställa tillräckliga resurser till förfogande för denna betydande omställning av organisationens arbete.

Sammanfattning och framåtblickande

Sammanfattningsvis var de fyra representanterna för den så kallade 12-plus-gruppen mycket aktiva under såväl den 283:e som 284:e sessionen av IPU:s verkställande utskott (exekutivkommittén). Detta möjliggjordes också genom ett inkluderande arbetssätt, där varje beslut förankrades genom en rad förmöten i olika konstellationer inför det verkställande utskottets överläggningar. Därför hölls samordningsmöten med 12 plus den 22 juni och 3 juli. Ett första möte med de fyra representanterna för 12-plus-gruppen och IPU:s nyvalda president (ordförande) Duarte Pacheco (läs mer om honom nedan) hölls på svenskt initiativ den 7 december för att diskutera prioriteringar inför det planerade mötet i verkställande utskottet den 18 januari 2021 och även för organisationen i stort under den nyvalde IPU-presidentens treåriga mandat.

Riksdagens breda kanslistöd

För sina åtaganden i verkställande utskottet har den svenska delegationens ordförande Cecilia Widegren (M) biståtts av tillförordnade delegationssekreterare Björn Sondén samt av Ann-Charlott Tunved, föredragande på riksdagens finansutskott, som särskilt bidragit med expertstöd till Widegren i hennes arbete som ordförande i IPU:s underkommitté för finansfrågor.

Rapport från IPU:s styrande råds digitala session den 1–4 november

Den 1–4 november deltog den svenska delegationen i Interparlamentariska unionens styrande råds session som för första gången hölls digitalt.

Vid det globala mötet valdes en ny president för organisationen. Budget för 2021 antogs och rapporter om bland annat brott mot mänskliga rättigheter för parlamentariker behandlades, och slutligen fattades beslut om framtida möten. Det var också första gången som Cecilia Widegren (M) som ordförande för IPU:s underkommitté för finansfrågors föredrog och lämnade förslag till budget för organisationens 179 medlemsländer.

Ny president för IPU

Mötet föregicks av flera förberedande möten i IPU:s regionala grupper för att förankra besluten, som sedan skulle fattas under styrande rådets första digitala session. De fem länderna i den nordiska gruppen sammanträdde digitalt och enades bland annat om att gemensamt ställa sig bakom en av kandidaterna till ordförandeposten för organisationen samt att ställa sig bakom budgeten.

Styrande rådets beslut diskuterades och förankrades också under flera för-möten i den västeuropeiska värderingsgruppen, 12-plus-gruppen, som består av 47 länder (i Europa, Nordamerika, Australien och Nya Zeeland). Bland annat beslutades att gruppen skulle ställa sig bakom Duarte Pacheco från Portugal som ny president i IPU (som sedermera valdes). Duarte Pacheco är ledamot i det portugisiska parlamentet sedan 1991 och har bland annat lett 12-plus-gruppen.

Svensk ledamot leder 12-plus-gruppen

Med anledning av att den så kallade 12-plus-gruppens (den regionala grupp som företräder 47 länders parlament) egna ordförande valde att kandidera till ny ordförande för IPU (med titeln president) blev det också nödvändigt att under hösten överlåta ordförandeskapet för dessa förvalsmöten. Gruppen utsåg för första gången en svensk, delegationens ordförande Cecilia Widegren, som fick förmånen att leda gruppens nomineringsarbete inklusive avgörande voteringar med anledning av kandidaturen till ordförandeskapet. Widegren blev på så sätt mötesordförande för samtliga överläggningar inom 12-plus-gruppen för valet av ny president.

Digitala öppna utfrågningar och digital omröstning

Medlemsparlamenten inom IPU genomförde sedan digitala öppna utfrågningar av samtliga fyra kandidater till presidentuppdraget den 21 oktober, där den svenska delegationens ordförande företrädde hela den västeuropeiska gruppen (12-plus-gruppen) och ställde frågor till alla kandidater.

De tre svenska ledamöter som deltog i valet av IPU:s nye president upplevde alla att denna digitala omröstning fungerade problemfritt. De välkomnade därtill från svensk sida särskilt att rotationsprincipen mellan unionens regionala grupper respekterades i valet av ny president.

Finansordförandens arbete i underkommittén för finansfrågor

Under styrande rådet antogs även organisationens budget. Den hade förberetts i fyra möten med IPU:s underkommitté för finansfrågor som nu leds för andra gången i organisationens historia av en svensk ledamot, delegationens ordförande Cecilia Widegren (M). Hon välkomnade särskilt att budgeten antogs enhälligt efter en inledningsvis hård och polariserad debatt i det verkställande utskottet med förslag om att minska stödet till utskottet för parlamentarikers

mänskliga rättigheter. Stödet till IPU:s arbete med mänskliga rättigheter fick nu i stället utökad stöd, helt i enlighet med den svenska delegationens antagna strategi och i överensstämmelse med Sidas prioriteringar för sitt stöd till IPU. Det stödet utgör för närvarande 10 procent av organisationens totala budget.

Inför mötet i styrande rådet hade underkommittén även förberett behandlingen av de ekonomiska resultaten för 2019, den externa revisorns rapport och den allmänna ekonomiska situationen för unionen, som inför det styrande rådet nu föredrogs av Widegren.

Som ordförande för underkommittén för finansfrågor lanserade också Widegren en ny slogan för IPU:s budgetarbete som bland annat betonade vikten av att enas runt ett robust parlamentariskt svar på kriser i spåren av den aktuella pandemin.

Utskottet för parlamentarikers mänskliga rättigheter

Under sessionen lämnade utskottet för parlamentariskernas mänskliga rättigheter rekommendationer till IPU:s styrande råd för olika fall som involverar cirka 300 parlamentsledamöter från 19 länder. Utskottet undersöker klagomål som gäller kränkningar av parlamentarikers mänskliga rättigheter. Ärendena innefattade bland annat oppositionsledamöter, vars grundläggande rättigheter till yttrande-, församlings- och rörelsefrihet enligt uppgift har begränsats kraftigt i samband med val, särskilt i Venezuela, Elfenbenskusten och Tanzania.

Den svenska delegationen

Den delegation som deltog vid det styrande rådets digitala möte bestod av den svenska delegationens ordförande Cecilia Widegren (M), vice ordförande Dag Larsson (S) och Eva Lindh (S) och dess tillförordnade delegationssekreterare Björn Sondén, biträdande delegationssekreterare Ralph Hermansson samt internationella assistenten Eva-Maria Jungefeldt.

Övriga IPU-möten och verksamhet finansierad av Braathens fond

Under året har ledamöterna i delegationen, och även riksdagens talman Andreas Norlén, deltagit i olika möten och aktiviteter som arrangerats av IPU, vid sidan av den parlamentariska utfrågningen på FN, omfattande förberedelser för organisationens 142:a församling, Cecilia Widegrens (M) deltagande i IPU:s verkställande utskott och dess underkommitté för finansfrågor och slutligen det styrande rådets digitala session som ägde rum den 1–4 november. Nedan följer rapporter från dessa aktiviteter.

Nordiska möten, 12-plus-möten och ett nordiskt initiativ för att koordinera valet av ny IPU-president

Inom den nordiska IPU-kretsen finns ett väl fungerande samarbete inför, under och efter de två årliga församlingarna, och ledamöterna har vanligtvis två nordiska möten årligen för förberedande diskussioner. Syftet med dessa möten är att lyfta gemensamma nordiska frågor som Barents hav, säkerhetsfrågor och andra aktuella spörsmål som rör människors liv och hälsa i de nordiska länderna. Värdskapet för gruppens möten roterar årsvis mellan de nordiska delegationerna, och under 2020 har den danska IPU-delegationen stått värd för en rad digitala möten. Ett första nordiskt Skypemöte hölls den 8 juni (inför det verkställande utskottets första möte den 11 juni). Ett nordiskt förmöte under värdskap av det danska Folketinget ägde sedan rum den 1 september inför det styrande rådets session den 1–4 november. Ett betydande bidrag från detta nordiska möte var sedan ett brev som ställdes till ordföranden för 12-plus-gruppen om att samordna arbetet med att välja en ny president för IPU. Detta genomfördes sedan, som redan nämnts ovan, under flera 12-plus-möten som helt eller delvis leddes av Cecilia Widegren (M). Under de digitala 12-plus-mötena den 28 september, den 6 oktober och den 19 oktober kom man överens om principer för samordningen inom 12-plus-gruppen och under ett sista möte den 26 oktober hölls en omröstning, som resulterade i att en majoritet av 12-plus-gruppen ställde sig bakom Duarte Pacheco från Portugal som 12-plus-kandidat till presidentposten i IPU. Detta sista möte föregicks också av ett kort nordiskt avstämningsmöte under det danska ordförandeskapet, där såväl Cecilia Widegren (M) som Dag Larsson (S) deltog.

Bilaterala möten

På brittiskt initiativ genomfördes ett digitalt möte den 8 juni mellan den svenska och den brittiska IPU-delegationen. På dagordningen stod följande frågor:

1. De båda ländernas hantering av covid-19-pandemin, inklusive de respektive parlamentens funktion och roll, när det gällde att ta itu med covid-19.
2. Internationella insatser för att bekämpa covid-19.
3. Framtida interparlamentariska relationer. Vad kan man vänta sig avseende bilaterala utbyten och multilaterala möten under värdskap av IPU och FN?
4. Valet av ny IPU president.

Mötet fokuserade sedan framför allt på jämförelser mellan svenska och brittiska åtgärder i coronahanteringen, men blev som väntat även en möjlighet till avstämning om aktuella IPU-frågor.

På danskt initiativ genomfördes även en halvdags program i riksdagen den 30 september för den danska IPU-delegationen från det danska Folketinget. Den svenska delegationen organiserade en dragning av Utrikesdepartementets analyschef, Hans-Christian Hagman, om global maktförskjutning. Dragningen följdes av bilaterala överläggningar mellan de två delegationerna och

avslutades med en arbetslunch i riksdagen under värdskap av den svenska delegationen till IPU. Halvdagen gav möjlighet till ett omfattande utbyte mellan de båda delegationerna inklusive angående det nära förestående presidentvalet inom IPU.

Inom ramen för bilaterala aktiviteter träffade även den svenska delegationen den 9 december FN:s tidigare rättschef, Hans Corell. Han har med IPU:s mycket goda hjälp författat en bok om rättsstatens principer och erbjöd sig därför att möta delegationen och tala om denna handbok, som särskilt vänder sig till parlamentariker. Delegationen hade därför en dialog med Corell om de omfattande utmaningar rättsstaten och dess principer står inför internationellt.

Interparlamentariska unionens femte globala talmansmöte

Interparlamentariska unionens femte globala talmansmöte hölls virtuellt den 19–20 augusti 2020. Det övergripande temat var hälsa och hållbar utveckling och från svensk sida deltog talman Andreas Norlén tillsammans med riksdagsledamöterna Anna Vikström (S) och John Widegren (M).

En annan fråga som diskuterades var vikten av multilateralism för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Några av huvudtalarna under konferensen var FN:s generalsekreterare, António Guterres, IPU:s president Gabriela Cuevas Barron och Österrikes talman Wolfgang Sobotka, som även stod värd för konferensen.

Coronapandemin kom i hög grad att prägla mötet, som samlade över 100 talmän. Andreas Norlén betonade i sitt anförande betydelsen av de nationella parlamentens kontrollfunktioner för att hantera omfattande utmaningar som exempelvis coronapandemin.

I ett akut skede kan parlamenten bidra till att bekämpa pandemin genom att visa prov på flexibilitet och snabbhet; att snabbt kunna fatta nödvändiga beslut för att minska spridningen av virus. Men parlamentens roll kan vara minst lika viktig den dagen pandemin är bakom oss. Talman Andreas Norlén uttalade:

En av parlamentens viktigaste uppgifter är kontrollmakten över den verkställande makten. Som jag ser det, har parlamenten en möjlighet att spela en viktig roll när pandemin är över. Oavsett vilka åtgärder som har vidtagits under krisen, kommer det att vara viktigt att granska besluten i efterhand.

Regeringars och beslutsfattares medvetenhet om att deras beslut förr eller senare kommer att genomlysas genom en fri och öppen debatt kan i sig innebära att korrupktion, ineffektivitet och maktmissbruk inte uppkommer, poängterade talmannen. Inte minst viktigt är att nödvändiga lärdomar kan dras av en granskning, lärdomar som kan vara viktiga att ha med sig innan nästa akuta kris inträffar.

Andreas Norlén betonade också att parlamenten kan bidra genom sin inkluderande funktion. Eftersom parlamenten representerar hela landet och alla invånare står de också som garant för att hela landet och alla sektorer kan ges nödvändigt stöd när ekonomin ska återuppbyggas efter krisen. Parlamenten

utgör en unik länk mellan folket och regeringen och kan därigenom säkerställa att demokrati och mänskliga rättigheter respekteras, även i kristider.

Det enda sättet att handskas med och lösa krisen är genom våra demokratiska processer, slog talmannen fast under en paneldebatt där även bland andra Phumzile Mlambo-Ngcuka som leder UN Women och Fabrizio Hochschild-Drummond, särskild rådgivare till FN:s generalsekreterare för uppmärksammandet av FN:s 75-årsjubileum, deltog.

Även om pandemin kom att prägla mycket av IPU:s talmansmöte fanns det även andra områden som behandlades. Ett sådant ämne var vikten av multilateralism för att upprätthålla internationell fred och säkerhet och för att trygga en hållbar utveckling.

I slutdeklarationen slogs fast att FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna är grundstenen för det framtida internationella samarbetet och att världens parlament bör fungera som förebilder för multilateralism och internationell rätt, i enlighet med världsorganisationens principer.

Men arbetet med en gemensam slutdeklaration krävde en hel del arbete. Efter omfattande dialog och konsultation valde flera länder, bland dem Sverige, Tyskland och Litauen, att reservera sig mot vissa formuleringar. I Sveriges och Litauens fall vände man sig särskilt emot det kinesiska ordvalet om frågor som rörde de mänskliga rättigheterna och internationell rätt.

Skälet till reservationerna är att Sverige historiskt har eftersträvat att man använder internationellt vedertagna termer som exempelvis ”mänskliga rättigheter” och ”internationell rätt” i dessa sammanhang. En förhoppning var att övriga nordiska och eventuellt också baltiska länder skulle ställa sig bakom den svenska reservationen, men det visade sig omöjligt av tidsskäl. Ett undantag var Litauen som meddelade att man stödde den svenska reservationen.

Den internationella demokratidagen

Den internationella demokratidagen – International Day of Democracy – hölls i mitten av september. Temat var vilka lärdomar som har dragits under de senaste sex månadernas pandemi. Talman Andreas Norlén medverkade.

Bakom arrangemanget stod IPU och tankesmedjan Julie Ann Wrigley Global Futures Laboratory vid Arizona State University. I sitt anförande pekade Andreas Norlén på vilka åtgärder riksdagen internt hade vidtagit för att möta coronahotet – allt från ett reducerat antal ledamöter i kammaren till minimering av fysiska besök, ett starkt ökat fokus på digitala möten, till större fysiska möteslokaler.

Min ambition har hela tiden varit att riksdagen skulle fungera trots de svåra yttre omständigheterna. Och jag vågar påstå att riksdagen har klarat den uppgiften bra hittills, vilket visar att Sverige har en stabil demokrati och robusta institutioner. Min förhoppning är att alla medborgare ska kunna förlita sig på det faktum att riksdagen och dess ledamöter alltid är redo att fullfölja sina uppgifter.

Så föll talmannens ord. När det gäller parlamentets uppgift pekade Andreas Norlén ut framför allt två områden: riksdagens kontrollmakt och vikten av öppenhet och inkluderande.

Genom sin granskande funktion står riksdagen som garant för att bekämpa maktmissbruk, skydda mänskliga rättigheter och för att samhället ska stå bättre rustat nästa gång en pandemi eller kris drabbar oss. Talmannen uttalade följande:

Riksdagen har behandlat ett flertal ändringsbudgetar som är relaterade till pandemin. Det har skett mycket snabbt. Brådska innebär mindre tid att noggrant överväga frågorna och det bör man se allvarligt på, men riksdagen måste också kunna agera snabbt och resolut när den ställs inför en kris.

Den andra aspekten han lyfte fram – vikten av inkludering och öppenhet – är inte minst viktig. Eftersom parlamentet representerar hela befolkningen och hela landet kan det garantera att alla sektorer i samhället kan göra sina röster hörda. Det är särskilt viktigt när en kris uppstår. Andreas Norlén fortsatte:

En nyckelfråga i det här sammanhanget är tillit. För hundra år sedan fick etablissemangen sätta sin tillit till väljarna när vi fick allmän och lika rösträtt. I dag handlar frågan mer om huruvida väljarna har förtroende för etablissemangen eller inte. Tilliten i samhället ökar när folk ser att samhället fungerar, när de känner sig sedda som individer och när de är tillräckligt informerade.

Han påpekade också att tilliten inte ser likadan ut i alla länder; i flera stater har coronakrisen snarast inneburit minskad öppenhet och minskad demokrati. Norlén slog fast:

Det är en oroande utveckling att se hur ledare på olika håll i världen använder coronakrisen som ursäkt för att införa auktoritära åtgärder som att tysta oberoende media och tysta det civila samhället. Som talman för Sveriges riksdag ser jag som min uppgift att vända den trenden så mycket som möjligt. Därför är det viktigt för mig att delta i debatter som denna.

Vid den internationella demokratidagen, som hölls den 15 september, medverkade också IPU:s dåvarande president Gabriela Cuevas Barron, Ghassan Salamé (professor emeritus vid Sciences Po i Paris), Craig Calhoun, professor vid Arizona State University och Xiye Bastida, klimataktivist baserad i New York.

Den internationella demokratidagen utlystes av FN:s generalförsamling 2007. Den grundar sig på att den interparlamentariska unionen tio år tidigare hade antagit den allmänna förklaringen om demokrati.

FN:s 75-årsjubileum

I slutet av oktober uppmärksammade riksdagen FN:s 75-årsjubileum. Den svenska delegationens presidium medverkade i firandet. Det var organisationens generalsekreterare som först väckte frågan och inspirerade riksdagen att hålla ett seminarium till världsorganisationens ära.

I ett brev till talman Andreas Norlén uppmanade IPU:s generalsekreterare Martin Chungong att riksdagen skulle uppmärksamma 75-årsjubileet under 2020. Framför allt framhöll han tre centrala kopplingar mellan FN och nationella parlament:

- Möjligheten att demokratisera FN:s beslutsprocesser genom att ge inflytande för parlamentariker som representanter för sina väljare.
- Betydelsen av att nationella parlament fortlöpande utkräver ansvar från sina regeringar för deras åtaganden vid FN.
- Parlamentens särskilda ansvar som lagstiftande myndighet för genomförandet av den globala agendan för fred, demokrati och hållbar utveckling på nationell nivå.

Seminarieret hölls den 22 oktober i riksdagens andrakammarsal (FN:s egentliga årsdag, den 24 oktober, inföll på en lördag). Det tog upp utmaningarna för världsorganisationen att upprätthålla internationell fred och säkerhet i en alltmer polariserad värld och samtidigt hantera en tillbakagång för demokrati och mänskliga rättigheter. Utrikesutskottet och den svenska delegationen till IPU var medarrangörer. Dessutom deltog ledamöter från riksdagens FN-nätverk.

Eftersom seminariet hölls mitt under coronapandemin var det fysiska deltagandet ytterst begränsat. Utöver en panel med namnkunniga deltagare som bland andra utrikesminister Ann Linde och Jan Eliasson (ordförande i Sipri samt före detta vice generalsekreterare för FN) fanns även talmannen, utrikesutskottets presidium och den svenska delegationens presidium på plats. Andreas Norlén igen:

Utmaningarna är många, demokratin är hotad i många länder och det finns ett ökat ifrågasättande av multilaterala lösningar. Detta är en kamp vi måste föra tillsammans och Sveriges riksdags engagemang för FN är långt, starkt och djupt.

Delegationens ordförande Cecilia Widegren betonade vikten av att världsorganisationen reformeras och att Sverige kan spela en viktig roll i det arbetet:

Sverige ska vara den starka kraften för reformer inom FN-systemen. Vi folkvalda i riksdagen ska lägga stor kraft och gemensamt verka för detta. Vi ska vara en nagel i ögat på och få bukt med ineffektivitet och korruption. Vi ska också tillsammans med världens demokratier värna människorättsfrågor och rättsstatens principer.

Dag Larsson, den svenska delegationens vice ordförande, betonade i sitt anförande vikten av att alltid kunna föra en dialog, även med dem vars åsikter vi starkt ogillar, och där fyller såväl IPU som FN en viktig funktion. Han tog också upp kriget i Bosnien i början av 1990-talet som en illustration av FN:s både styrka och svaghet:

Tack vare FN gick det att flyga in till Sarajevo trots att staden faktiskt var belägrad. Det betydde oerhört mycket. Sedan var det förstas ett misslyckade att FN inte lyckades stoppa massakern i Srebrenica, men jag vågar påstå att tack vare FN blev Bosnienkriget inte ännu värre än det faktiskt blev.

Vissa av paneldeltagarna under seminariet deltog på länk. Dit hörde Peter Wallensteen, professor emeritus i freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet, och Dennis Gyllensporre, generallöjtnant och befälhavare för FN:s insats i Mali, Minusma.

Övriga deltagare vid seminariet var

- Kevin Casas-Zamora, generalsekreterare för Idea
- Hans Wallmark (M), vice ordförande i utrikesutskottet
- Gunilla Carlsson, tidigare ställföreträdande direktör för Un aids
- Annelie Börjesson, ordförande för FN-förbundet
- Kenneth G Forslund (S), ordförande i utrikesutskottet
- förste vice talman Åsa Lindestam (S), som också avslutade seminariet.

Talman Andreas Norlén gav sitt stöd vid uppmärksammandet av utsatta parlamentariker på den internationella dagen för mänskliga rättigheter

Parlamentariker som utsätts för hot och vars mänskliga rättigheter kränks, stod i fokus den 10 december, som också är den internationella dagen för mänskliga rättigheter. Talman Andreas Norlén gav sitt stöd vid uppmärksammandet av utsatta parlamentariker.

I ett brev till talmannen framhöll IPU:s generalsekreterare Martin Chungong under vilka förhållanden vissa folkvalda parlamentariker tvingas leva. Hot, våld och trakasserier präglar livet för en del av dem. Sammanlagt 156 fall av brott mot parlamentarikers mänskliga rättigheter redovisas i en rapport från IPU.

Allvarligast är situationen i Venezuela, Jemen, Turkiet och Kambodja, men även situationen i länder som Colombia, Israel och Elfenbenskusten bedöms som allvarlig.

Martin Chungong vädjade i sitt brev om att omvärlden ska visa solidaritet med de utsatta parlamentarikerna. Utöver ord kan denna också manifesteras i att man från ett parlaments sida tar kontakt med utsatta parlamentariker och visar sitt stöd eller att bilaterala kontakter knyts med landet där övergreppen begås, exempelvis genom att kontakta landets ambassadör.

Talman Andreas Norlén påpekade att våld och hot mot parlamentariker utgör både ett hot mot varje utsatt enskild människa och mot demokratin. Siffrorna från IPU visar dessutom att hoten och våldet mot parlamentariker ökar, och särskilt mot kvinnliga parlamentariker.

Som en uppföljning av talmannens uttalanden på sociala medier den 10 december beslutade den svenska delegationen att även ta ett eget initiativ för att ta sig an övergrepp mot parlamentariker i enlighet med de ovan nämnda rekommendationerna från IPU. Möten finns därför nu inplanerade i början av 2021 med ambassadörerna från såväl Tanzania som Venezuela för att etablera en dialog om förhållanden för utsatta ledamöter i dessa länder.

Möten med Sida

Under året hölls även ett möte med den svenska delegationen och biståndsmyndigheten Sida den 11 november, då Sida är en av de största bidragsgivarna till IPU. Sida har under de två senaste avtalsperioderna gett en form av programstöd tillsammans med andra givare (institutionella, multilaterala och civilsamhällesaktörer) till ett antal av IPU:s strategiska mål. Sidans bidrag för perioden 2019–2021 innebär att myndigheten står för nästan 10 procent av unionens totala budget, med satsningar på följande målområden:

- stärka parlament
- förespråka och främja jämställdhet
- förespråka och skydda mänskliga rättigheter
- bidra till fredsbyggande, konfliktförebyggande och mänsklig säkerhet
- bidra till unga människors representation och inflytande i parlament
- bygga parlamentariskt stöd för de globala utvecklingsmålen med särskilt fokus på hälsa och klimat.

Ostasienseminarier

Enligt beslut på ett delegationsmöte den 17 september 2019 kommer den svenska delegationen under den aktuella mandatperioden att arbeta strategiskt och fokusera på ett antal utvalda frågor. Delegationen har särskilt valt att fördjupa sig om Ostasien och relationerna med denna region, med särskilt fokus på jämställdhetsfrågor, mänskliga rättigheter och demokrati samt handel. Delegationen har därför organiserat ett antal seminarier under 2020 i både fysisk och digital form:

- Den 29 januari organiserades ett lunchsamtal med inriktning på relationen mellan Sverige–Europa och Ostasien, en växande region i betydelse för exempelvis handel, ekonomi, tillverkning, styrka, investeringar och säkerhet. Gästtalare var Henrik Bergquist, gruppchef för Ostasien på Utrikesdepartementet, och Börje Ljunggren, associerad senior medarbetare på Utrikespolitiska institutet.
- Den 13 maj organiserades ett digitalt seminarium med inriktning på globalisering, digitalisering, hållbarhet och investeringar i Ostasien. Vilken betydelse får dessa exempelvis för mänskliga rättigheter, tillväxt och jämlikhet, nu i tider när vi är mitt uppe i en hälsokris och ekonomisk kris, med dess konsekvenser? Gästtalare var Frédéric Cho, fristående rådgivare och vice ordförande för Svensk-kinesiska handelsrådet, Björn Jerdén, forskare och chef för Utrikespolitiska institutets Asienprogram och Ola Wong, redaktör på tidskriften Kvartal.
- Den 11 november organiserades ett digitalt seminarium med inriktning på relationen mellan västvärlden och Ostasien efter USA-valet. Hur kommer det amerikanska valresultatet att påverka utvecklingen mellan västvärlden å ena sidan och Ostasien å den andra? På vilket sätt påverkar stormakternas ökade intresse för handel, geopolitik och säkerhetspolitiska utmaningar?

Vad är avsikten från stormakterna vad gäller vattenvägar, utvinningar och positioneringar på norra halvklotet? Gästtalare var Christopher Weidacher Hsiung, forskare på Utrikespolitiska institutet och Hans-Christian Hageman, analyschef på Utrikesdepartementet.

- Den 9 december organiserades ett digitalt seminarium med inriktning på utvecklingen i Ostasien av pandemin, ekonomi- och samhällsfrågor mot bakgrund av att pandemin bröt ut för snart ett år sedan på en fiskmarknad i Kina och att covid-19 leder till enorma konsekvenser för enskilda, samhällsutveckling, tillväxt, globalisering samt för ekonomin lokalt som globalt. Hur har Kina och Ostasien klarat sig? Varför ser vi denna utveckling och är den starkare än på andra kontinenter? Den senaste händelseutvecklingen i Hongkong ställer frågor om demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet på sin spets. Vilka konsekvenser leder det till? Gästtalare var Per Augustsson, Sveriges generalkonsul i Hongkong, Åsa Malmström Rognes, forskare på Handelshögskolan/Uppsala universitet och Oscar Almén, Kinaanalytiker vid Totalförsvarets forskningsinstitut.

Ostasienseminarierna har alla modererats av delegationens ordförande och har genomgående varit välbesökta både av ledamöter och tjänstemän från riksdagen.

Skoldagen finansierad genom stipendier från Braathens fond skjuts upp till 2021

På grund av pandemin fick en planerad gymnasiedag arrangerad av den svenska delegationen skjutas upp till den 28 april 2021. IPU:s skoldag ger möjlighet att besöka riksdagen genom stipendier från Braathens fond som förvaltas av riksdagens delegation till Interparlamentariska unionen. De två gymnasieskolorna som kvalificerade sig för stipendierna var Olinsgymnasiet i Skara och Pro Civitas Privata Skola i Helsingborg. Avsikten med stipendierna är att sprida information om det globala interparlamentariska samarbetet som riksdagen är engagerad i. Elevernas konkreta uppgift har varit att sammanställa en presentation om IPU:s historia, skildra organisationens största framgångar samt även skildra talmannens engagemang inom IPU och den nuvarande svenska IPU-delegationen, och dess arbete.

Presidiet föredrog om delegationens arbete för utrikesutskottet

Den 17 september bjöds IPU-presidiet in till utrikesutskottet för att bland annat redogöra för organisationens nära samverkan med FN. Delegationens ordförande Cecilia Widegren (M) höll inledningsvis en detaljerad presentation om organisationens historia, struktur och dess mycket omfattande samarbete med FN. Efter frågestunden tog en dialog vid mellan utskottets medlemmar och delegationens ordförande och dess då nyutnämnde vice ordförande Dag Larsson (S) om organisationens arbete med att stärka demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Dessutom avhandlades de speciella utmaningar som

finns för en organisation som IPU, där delegationer från demokratiska parlament arbetar sida vid sida med delegationer från totalitära staters parlament. Flera paralleller drogs då till dynamiken och förutsättningarna inom FN och dess näst intill universella medlemskap.

Den globala parlamentariska rapporten

Den globala parlamentariska rapporten produceras gemensamt av IPU och FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och bygger på bidrag från parlament över hela världen. Rapporten analyserar de viktigaste frågorna som påverkar parlamentarisk praxis och identifierar aktuella trender och god praxis. Den erbjuder också olika politiska alternativ för parlaments svar på aktuella utmaningar. I årets upplaga var inriktningen på hur parlament interagerar med allmänheten, och två personer från riksdagen valdes ut för intervjuer, en ledamot och en tjänsteman. Från ledamotssidan genomförde Cecilia Widegren (M) en timme lång intervju med en medarbetare från IPU-sekretariatet om detta ämne. Vidare genomförde sekretariatet en intervju på samma tema med Sabine Dubreuil, som är enhetschef på enheten för besök, utbildning och evenemang. Resultaten av undersökningen förväntas att publiceras under hösten 2021.

Framåtblickande

Interparlamentariska unionen fortsätter sitt arbete för demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhetsfrågor och hållbarhetsfrågor. Det svenska engagemanget i unionen är stort – Sverige fortsätter att ge ett starkt stöd i form av engagemang och arbete men även genom Sidas utökade ekonomiska satsning.

Den svenska delegationen till IPU har som ambition att under mandatperioden på olika sätt fortsätta att arbeta aktivt med informationsspridning och att väcka debatt. Inom ramen för delegationens fastslagna strategi planeras bland annat att fortsätta organisera nya Ostasienseminarier och även nya gymnasiedagar för att fortsätta att nå ut till unga människor om betydelsen av internationellt arbete. För svenskt vidkommande innebär Cecilia Widegrens (M) plats i exekutivkommittén och ordförandeskap i underkommittén för finansfrågor ökade möjligheter för riksdagen till insyn i och inflytande över unionens verksamhet.

Vidare har delegationen bjudit in den nyvalde presidenten och därtill generalsekreterare att besöka Sverige och riksdagen under 2021 för att ytterligare stärka banden mellan IPU och den svenska delegationen till IPU.

Delegationen ser fram emot att få fortsätta återrapportera och debattera sitt arbete i riksdagens kammare.

Nyligen genomförda och kommande församlingsmöten

Den 141:a församlingen i Belgrad, Serbien, den 13–17 oktober 2019

Den 142:a församlingen i Genève, Schweiz, den 26–30 maj 2021

Den 143:a församlingen i Kigali, Rwanda, den 6–10 oktober 2021